

Strana 1 / Side 1

Emil Hlobil
SYMFONIE č. 4 op. 58
SYMPHONY No. 4, Op. 58

I. Animato	6:03
II. Allegro scherzando	5:22
III. Lento	6:10
IV. Vivace	6:52

Státní filharmonie Brno,
řídí zasloužilý umělec Miloš Konvalinka
Brno State Philharmonic Orchestra
conducted by Miloš Konvalinka,
Artist of Merit

Strana 2 / Side 2

Emil Hlobil
CONCERTO PER ORCHESTRA
A FIATTI E PERCUSSIONI op. 82

I. Allegro marcato	6:12
II. Andante	8:18
III. Allegro risoluto	5:05

Česká filharmonie,
řídí František Vajnar
Czech Philharmonic Orchestra
conducted by František Vajnar

Nahráno ve studiu Čs. rozhlasu, Brno 1980
a v Dvořákově síni Domu umělců, Praha 1981
Recorded in the Czechoslovak Radio Brno studio
in 1980, and in the Dvořák Hall
of Prague's House of Artists in 1981

Hudební režie / Music Director:
Petr Řezníček, Pavel Kühn

Zvuková režie / Sound Engineer:
Otakar Tajovský, Stanislav Sýkora

Cover © Aleš Striegl, 1981
Photo © Štěpán Grygar, 1981
Sleevenote © Jaroslav Šeda, 1981

PANTON,
vydavatelství Českého hudebního fondu,
Řiční 12, 118 39 Praha 1

Tato deska, vydaná k osmdesátinám národního umělce Emila Hlobila (*1901), přináší jeho dvě mistrovská symfonická díla z doby tvůrčí zralosti. Přesvědčivě charakterizují autora především nejvýznamnějším rysem jeho skladatelského projevu — svrchovaností stavebnou: je to hudba, v níž je s přesností architekta rozvržen v čase pohyb a vývoj estetizovaných zvukových tvarů, schopných tlumočit závažné myšlenkové a citové významy, v tok plný kontrastů, protikladů a zvrátů, avšak v důsledné hudební jednotě ploch a gradací. Kdo by si myslel, že pro tuto její dominantní stránku potká v Hlobilových skladbách (a právě v těchto dvou) hudbu rozumové suchosti a strohosti, bude překvapen půvabem melodických zkratk, pestrostí rytmů a svěžestí barev v neustálé proměnlivosti, o níž je opřena skladatelská technika. A tak se tedy i na E. Hlobilovi — jako na většině skutečných uměleckých osobností — potvrzuje, že silná tvořivost směřuje k mnohostrannosti pohledů na život a výrazových podob jeho uměleckého hodnocení.

E. Hlobil, odchovanec Sukův na mistrovské škole pražské konzervatoře, stal se už v meziválečném období a za II. světové války předním představitelem české pokrokově orientované moderny. V prvním tvůrčím období (1924—32) vstřebal smyslovou vibraci vlivu učitelova lyrismu (**Smyčcový kvintet**) a poprvé vyzkoušel podnět volného vývoje krátkých, napětím nabitých motivů, uváděných v průběhu skladby a rozváděných samostatně nebo kontrapozicí. Tato hudební tektonika, snažící se dostat v nesouměrných vlnách do malého časového prostoru maximum vývoje a tím odpovídající na nezbytnost výrazu ostře protikladného a konfliktního života člověka 20. století, stala se Hlobilovi pro celý jeho skladatelský růst zkušeností zásadní, kterou již nikdy neopustil. — Léta 1933—44 představovala kapitolu tvůrčí individualizace a uměleckého prosazení se. Hlobilova hudba je tehdy charakterizována civilistickým přilnutím k životu velkoměsta (**Weekend, Zpěv mládí**) a k jadrné, prosté, vitální, neklidné i nesentimentální zvukové poetice (**Kvartet č. 2, Sonatina, Cembalový kvartet**).

Třetí vývojová kapitola (1945—60) představuje cestu lidsky i umělecky zralého E. Hlobila za principy tvůrčí metody nového realismu. Přesvědčenému socialistovi přináší dramatická doba občanské téma a s ním úkol prohloubené hudební programovosti. Ohlasy II. světové války (**Tryzna mučedníkům, Den vítězství**) střídá elán poválečného budovatelského úsilí, tedy kvalitativně nový vztah k rodné zemi (**Park oddechu, Léto v Krkonoších, Lidová veselice, Domove!** ad.). Zde, stejně jako na poli nástrojové hudby neprogramní (**Nonet, Serenáda, Sonáta pro 2 klavíry, Symfonie č. 1, 3 a 4**), jsou přitom zvláště silně přítomny principy neoklasicismu, které se staly celoživotním půdorysem Hlobilova kompozičního stylu. — **Symfonie č. 4**, op. 58 z r. 1959 (premiéra 1961), poctěná v soutěži k 15. výročí osvobození čestným uznáním a v partituře vydaná v Pantonu, je dílem jasu, optimismu, životního elánu, hudbou přímočarou, sdělnou, plnou teple a jiskřivé člověčiny. Její partitura je vylehčená a provzdušněná, má zvukovou fantazii, účelně výraznou invenci a v pružnosti pevnou stavbu. Je vyvážená v proporcích, úsporná, nemnohomluvná, v harmonii při její nekonvenčnosti střízlivá, rytmicky jadrná, v lyrice cudná a nesentimentální. Potěší v ní důvěrně osvojený intonační vliv sovětské školy (Prokofjev) a Janáčka. Vpády energie mají rozmyslně kontrolovaný rozměr i dynamiku. Ozvláštňení hudební řeči upozorní na lokální dramatickosti, polyrytmickosti a zajímavé synkopické posuny v 1. větě, na aforistickou motivickou drobnokresebnost, půvabné návraty k tónině v Lentu, v kóde finále na skvěle zužitkované ostinato.

Ve čtvrté kapitole svého vývoje (1961—81) klade si

E. Hlobil navzdory věku ve všech směrech náročně tvůrčí úkoly. Je to etapa syntézy jeho životních zkušeností, filozofického zobecnění, prohloubení myšlení i vyostření protikladných sil v hudebních obrazech života. Všechny tyto obsahové tendence vyvolávají proměny hudební řeči: rozšiřuje se a komplikuje vstupem nových modalit a dodekafonie (**Symfonie č. 5—7, Exclamations, Jubilate, Cesta živých**), zkoušením zvukového světa méně frekventovaných nástrojů (**koncerty a komorní díla** pro varhany, kontrabas, marimbaphon, basklarinet, bassetový roh, saxofóny ad.) a jejich kombinací i koncertantností různých nástrojových sborů (**Koncert pro smyčce, Filharmonický koncert**). Je také nyní poprvé přenesena na pole hudebnědramatických žánrů (**Anna Kareninová, Měšťák šlechticem, Kráska a zvíře**); melodicko-rytmická modelace hudebních myšlenek se v nich na řadě míst překvapivě rozvíjí, nicméně k nejsilnější výrazové přesvědčivosti vede i tam Hlobilův neselhávající smysl stavebný, s volným motivickým vývojem nyní už zcela převládajícím. — Legitimní svědectví podává o tom také **Koncert pro orchestr dechových a bicích nástrojů**, op. 82 z r. 1971 (premiéra 1975), tiskem dosud nevydaný. Vznikl v nejexperimentálnější období skladatelova vývoje a nese toho stopy limitováním instrumentaře počínaje. Nicméně ani zde nečeká posluchače konstrukční chlad a rozumářská šed'. Právě naopak: Barevnost souboru je v omezení (bez smyčců) zajímavá, neotřelá, převážně měkká (vlnění dřev) a zvláště v brilantně stylizovaném a mistrovsky gradovaném finále zářivá. Celé dílo prostupuje v pravém smyslu koncertantností neutuchající důmysl variační; dotýká se motivické skladatelské práce (ve smyslu volného motivického vývoje) právě tak jako blokové i individualizované instrumentace a zvláště bohatě rytmickosti (stálé metrické změny v plynulém toku přechodů). Ve fanfárovém motivu 1. věty opět — jako tolikrát u zralého Hlobila — na nás z dálky mile pokyne Janáček. Podivuhodná je „děravá“ lyrika lehce melancholické nálady dodekafonního Andante, jakéhosi pastorále velkoměsta. Ostatně celý koncert je hudbou našeho času, jehož romantické poezii E. Hlobil tak plně rozumí.

National Artist **Emil Hlobil (1901)**, J. Suk's pupil, and himself a prominent teacher at the Prague Conservatory and Academy of Performing Arts, was a prominent representative of progressive modern Czech music already in the inter-war period, but his best creative period came after 1945. A one-time practitioner of musical civilism and vital constructivism based on the principles of neo-classicism, **Hlobil** adopted after the war the principles of the creative method of new realism. In his works, he responds to the stimuli of his time, and goes in for extensive experimentation in matters of composing technique. — **Symphony No. 4** of 1959 is a radiant and optimistic work, full of élan vital. The score is sparse, economical, non-sentimental in its lyricism, and down-to-earth in its rhythms. There is a conscious intonation impact of Soviet music. — **The Concerto for Wind and Percussion Instruments** of 1971 represents **Hlobil** at his investigative best, but with no traces of constructive coolness of mind. While limited in the choice of instruments (without strings), the orchestra has interesting, unusual and prevailingly soft colour, even brilliant in the fine finale. Variation ingenuity is apparent throughout, in the free motivic development, block-type and individualized orchestration, and rhythm. The lyrics of the dodecaphonic Andante's melancholic mood is extraordinarily admirable.